

Stev. 10

Leto V.

Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izdaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu 616-T-181. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska tiskarna »Slov. poročevalca« v Ljubljani.

Dolenjski

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje

STUDIJSKA KNJIZNICA

NOVO MESTO

Z REDNE LETNE KONFERENCE ZKS NOVO MESTO

Socializma in demokracije ni mogoče ločiti

Komuniste ocenjujemo po njihovem udeleževanju v družbeno-političnem življenju

V soboto 6. marca je bila v Novem mestu redna letna konferenca Zveze komunistov v novomeškem okraju, na kateri je zastopalo 150 delegatov 1611 članov ZK. Konferenca sta se udeležila člana CK ZKS Dušan Bole in Ada Krivic, predstavniki OK ZKS iz Črnomlja in Krškega, zastopnik JLA, sekretarji obč. komitejev in številni predstavniki delovnih kolektivov ter ustanov. Poročilo okrajnega komiteja je podal sekretar Franc Pirkovič.

Na konferenci je bil izvoljen nov 17-članski OK ZKS, 3-članska revizijska komisija in 16 delegatov za III. kongres ZKS. Poročilo OK je konferenca v celoti sprejela, prav tako pa tudi vrsto sklepov za nadaljnje delo ZK v okraju. CK ZKJ in CK ZKS sta bili poslani s konference pozdravni pismi.

V poročilu na okrajni konferenci ZK je bilo med problemi zlasti obravnavano delo komunistov po II. kongresu KPS, njihovo udeleževanje v družbenih organizacijah in društvih, v organih ljudske oblasti in delavškega upravljanja. Partijski kader, ki je v letih informbirovske gospodarske blokade moral izvršiti vrsto najtežjih nalog, si je pridobil mnogo izkušenj. Pozitivno delo komunistov je vidno zato v razvoju gospodarskega, družbenega in kulturnega življenja v okraju.

Lansko junijsko pismo CK ZKJ komunistom Jugoslavije je opozorilo na razne slabosti pri uresničevanju sklepov VI. kongresa. Proučevanje pisma je v osnovnih organizacijah ZK v novomeškem okraju rodilo v glavnem pozitivne rezultate. Večina organizacij pa je pismo smatrala bolj kot študijsko gradivo, premalo pa kot napotilo k pravičnemu pojmovanju, da damo vsej naši dejavnosti pečat komunističnega presojanja vseh družbenih pojavov. Prav zaradi tega, ker so na pismo marmške zaradi praktičnosti dela pozabili, še obstajajo v delu organizacij ZK v okraju razne slabosti.

Poročilo je poudarilo eno izmed glavnih slabosti: niti organizacije ZK v celoti, niti posamezni komunisti niso idejno voditelji političnega življenja. Ideološka raven članstva je razmeroma nizka, marsikje pa je še vedno zasidran način komandiranja. Člani ZK imajo naročenih le malo časopisov, ne spremljajo dogodkov, razvoja gospodarstva in politike ter zato zaostajajo za časom. Medtem ko bi morali prav komunisti

tolmačiti naše uredbe in zakone v socialističnem duhu, pa se dogaja marsikje obratno: nasprotniki socializma razlagajo zakone po svoje, to je v škodo naše skupnosti.

Številne organizacije kažejo slab političen refleks, posameznih pojavov ne ocenjujejo s političnega vidika in si ne postavljajo zaključkov za delo, ki bi ga morale opraviti. Marsikje še vedno čakajo na direktivo ali vsaj opozorilo na akcijo; stari načini dela še niso odmrli.

Ko ponekod organizacije in posamezni komunisti iščejo načine uspešnega ideološkega dela, pri tem pa so se poslužili že različnih oblik, dostikrat pozabljajo, da naj bo izhodišče ideološkega dela vsakokratno aktualno vprašanje, ki naj ga organizacija obdela, seveda v marksističnem duhu. Celotnemu družbenemu dogajanju morajo komunisti stalno slediti, sicer sami ne morejo biti nosilci predne miselnosti med ljudski, mi množicami. Ideološko delo ni samo sebi namen, temveč pogoj za uspešno delo komunistov pri dvigavanju socialistične zavesti delovnega ljudstva.

ODNOS KOMUNISTOV DO SZDL V OKRAJU JE NEPRAVILEN

Komuniste ocenjujemo po njihovem udeleževanju v družbeno-političnem življenju in delu v organizacijah in društvih. Za množičnost in razmah Socializma ne zveže delovnih ljudi v novomeškem okraju so komunisti doslej premalo naredili. Čeprav je to ugotovila že lanska konferenca ZK, se stanje med letom ni dosti izboljšalo. SZDL postaja vedno bolj množičen parlament, v katerem obravnavamo vsa vprašanja našega družbenega

življenja. Navzlic temu pa je število članstva v 188 osnovnih organizacijah SZDL v okraju odločno prepadlo. Izmed 42.292 volivcev je članov SZDL v okraju samo 16.944 ljudi ali 40 odstotkov. Vse preozko je pojmovanje, kdo je lahko in kdo ne more biti član SZDL. Lanski oktobrski dogodki in uspehi zadnjih volitev so najboljša merilo, da so množice ljudstva za socializem. Izven vrst SZDL stojijo v bistvu le redki posamezniki in zagrizeni nasprotniki socializma. Vprašanje razširitve članstva SZDL je ena glavnih nalog občinskih komitejev in komunistov v okraju; v vrstah odborov in članstva SZDL morajo biti prav komunisti najaktivnejši in idejno najdoslednejši del SZDL.

POMOC IN DELO V OSTALIH ORGANIZACIJAH

Preec problem v novomeškem okraju je politična vzgoja žena. SZDL in komunisti v njej morajo nuditi žensam vso pomoč tako v organizaciji ženskih društev kot v aktivizaciji v vrstah SZDL, združenih organizacijah, Rdečem križu, Društvu prijateljev mladine in povsod tam, kjer žena najlaže najde svoje področje dela.

Mnoge organizacije ZK kažejo še vedno nepravilne odnose do mladine, ki ima v okraju v 102 osnovnih organizacijah 3835 članov. Če hočemo, da bodo pridobitve naše revolucije nove generacije ohranjale in razvijale, moramo prav mladini posvečati največjo pozornost. Poseben problem v okraju so sirote — otroci padlih borcev in aktivistov. Celotna skrb družbe za te otroke, ki jih je v okraju 1170, je še vedno premajhna. V razpravljanju so delegati poudarili pomen izboljšanja in zaposljevanja teh otrok.

VLOGA KOMUNISTOV V PODJETJIH

Delavsko samoupravljanje se tudi v podjetjih novomeškega okraja krepko uveljavlja. Da pa bo vsestransko izpolnilo naloge, ki so pred kolektivi, bo treba še precej vztrajnega dela ZK in sindikatov. V nekaterih podjetjih delavski sveti še vedno prepuščajo vse vodstvo direktorju in uslužbenemu aparatu. (Nadaljevanje na 2. strani)

Zadnje dni letošnjega februarja, ponekod pa tudi še 2. marca so ležali semiški vinogradi v snegu — danes pa so mnogi že obrezani. Ta ko dolge in s snegom bogate zime ne pomnijo tudi starejši ljudje

Skrb za mladino v Beli krajini

Okrajni odbor ZB v Črnomlju je sklenil, da bo v bodoče posvečal mnogo več skrbi kot doslej otrokom padlih borcev in mladini, ki je v času NOB postala žrtev fašističnega terorja. Sprejet je bil na eni zadnjih sej tudi sklep o podelitvi štipendij vsem dijakom, ki naj se po končani šolski obveznosti vključijo v obrt ali ki bodo želeli nadaljevati študij. Povprečna štipendija za vsakega dijaka oz. šolarja osnovne šole bo znašala najmanj 2500 din mesečno.

Z ozirom na to plemenito skrb okrajnega odbora ZB za omenjeno mladino, so tudi prosvetni delavci Bele Krajine sklenili na zadnji uradni konferenci v Črnomlju, da bodo za učenje, ki bodo prejemali štipendije, še posebej poskrbeli in bodo za njih organizirali posebne učne krožke, saj so prav ti otroci potrebni posebne duševne nege. Nekateri otroci so sicer redki brezvestni kmetje celo izrabljali, izkoriščajoč njih težki socialni položaj in so jih imeli za hlapčice in dekle, v šolo pa jih niso redno pošiljali.

Tudi okrajni odbor SZDL v Črnomlju je dal pobudo za ustanovitev in bodoče delo okrajnega iniciativnega odbora za ustanavljanje Društev prijateljev mladine. Prvi sestanek tega odbora je vodila okrajni prosv. inspektor, prof. Nada Gostičeva že 10. februarja, prisostvovali pa so mu nekateri ugledni prosvetni delavci in politični funkcionarji iz Črnomlja. Na tem sestanku so pretrpeli vzgojno problematiko za moralno ogroženo mladino in obravnavali nekaj kričočih primerov iz kriminalne mladine.

Na predlog tov. Barice Zupljave iz Črnomlja bo v bodoče potrebno poskrbeti tudi za sodelovanje članov okraj. iniciativnega odbora pri sodnih razpravah, ki naj s svojimi pedagoškim vplivom in vzgojnimi nasveti zaščitijo mladino pred obračunavanjem njihovih staršev v kazenskih zadevah, katera po redni pravni poti obravnava sodišče, žrtev teh sporov pa je pogosto le otrok.

Logarski tečaj v Dolenjskih Toplicah
Kaj nam pomenijo gozdovi na Dolenjskem, kjer smo jih precej izžgali, je bilo v našem tisku že večkrat pojasnjeno. Da imajo v upravljanju gozdov naši logarji odločno vlogo, je prav tako znano. Velika večina logarjev pa doslej ni imela potrebne strokovne izobrazbe. Z namenom, da bi jim vsaj nekoliko pomagali in jih pripravili na strokovne izpite, je novomeška sekcija Društva inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije ob pomoči Gozdnega gospodarstva organizirala trideneski tečaj za logarje v Dol. Toplicah. Na tečaj so poslali svoje logarje GG Brežice, KGP Kočevje, OLO Novo mesto, Črnomelj, Kočevje in Krško. 60 logarjev je iz izrednim zanimanjem poslušalo strokovnjake novomeškega Gozdnega gospodarstva. Pohvaliti je treba izredno disciplino tečajnikov, ki so doslej na izpitih 5 odličnih, 20 prav dobrih, 26 dobrih in 6 zadostnih ocen, dva pa tečaja nista opravila.

Zdaj je v teku drugi logarski tečaj, ki se je začel 15. februarja in bo zaključen 9. marca. Udeležuje se ga 62 logarjev iz dolenjskih okrajev. Po dogovoru bodo oddane dolocene travniške površine za odkos, sušenje in pospravljanje sena. Podjetje bo koscem zagotovilo vprege za nemoten prevoz sena v senike, kjer bodo seno prevzemali. Prostore za bivanje in in pribor za kuhanje in prevoz hrane bodo nudile kmetijske uprave. Razen tega bo posestvo plačalo na vsakih 25 koscev po eno kuharico. Predvidoma se eno plačalo po 2 din za en kilo gram pokošene, suhega in spravljene sena. Poleg tega pa plača podjetje tudi prevoz koscev od doma na delo.

Zaradi različnih težav in vzrokov so na Kočevskem skoro vsako leto ostale večje ali manjše površine travnikov nepokošene.

Novomeški gasilci rešili tekmovalni bazen na Loki

V noči od 2. na 3. marca je Krka vsled velikega deževja in talečega se snega močno narasla. Visoko je preplavila bregove in grozila celo odplaviti kandjsko perišče. Najhuje je razbesnela voda divjala pri kopalnici na Loki, kjer je z divjo silo butala ob plavalne bazene, ki so pritrjeni z močnimi verigami. Z veliko silo je voda pritiskala ob tekmovalni plavalni bazen, zlomila nekaj bočnih tramov in grozila odplaviti ves plavalni bazen. Novomeški gasilci so prišli še pravočasno, da so razbesneli vodi po dolgem naporu in tveganju lastnih življenj ubranili, da bazen ni odplavila. S tem so preprečili veliko nesrečo, ki bi utegnila nastati, če bi razbesnelo varlovje odrgalo in odplavilo močno, 7 metrov dolgo travmovje bazena in ga treščilo ob lesen most pod Rogovim logom. Zato smo novomeški gasilcem, ki so navzlic nevarnosti za lastna življenja tvegali in rešili bazen, dolžni javno zahvalo za nesebično pomoč.

Na Primorskem bodo pridelovali riž

Poizkusi so pokazali, da je podnebje v coni B primereno, da bi lahko tam uspeval riž. S pripravami za setev riža so pričeli že lani, ko so izkopali 14 km dolg prekop za namakanje riževih polj. Letos bodo rastle večje količine riža na površini 300 ha v dolni reke Mirne.

Znižanje cen konzervov
Industrija konzerv »Vojvodina« v Subotici je znižala cene svojim proizvajalcem. Znižanje znaša pri nekaterih proizvodih tudi do 50 procentov. Marelični kompot je znižan za 65, višnjevi 60, slivovi 50, džemi pa za 94 do 120 din pri kilogramu.

Dolenjskim vinogradnikom

Tiskarski Skrat nam je v zadnji številki tednika v članku »Letošnji rez vinogradov« izpuštil v predzadnjem odstavku važen stavek. Preberite zato odstavek še enkrat, kakor ga danes objavljamo. Pisci članka tov. ing. Hrčku se oprostamo zaradi neljube pomote, ki nikakor ni nastala po njegovi krivdi. Cel odstavek se pravilno glasi takole:

V vinogradih, kjer imamo mladice več ali manj suhe ali pa celo očesa črna in mehka zaradi zimске pozebe vsled nedozorelosti lesa, pa priporočamo, da napravimo tim več in daljših reznikov tudi na starem lesu, ker vemo iz izkušenj, da je v izjemnih primerih tudi enoletni les na starem lesu rodovit. V izjemnih primerih lahko celo šparon narežemo na starem lesu, seveda če je trs dovolj močan in mladica dovolj razvita. Vse kar ne bo imelo nastavka, pa bomo naknadno odstranili. V kolikor pa je stanje rža tako, da ne moremo narezati sploh niti reznikov, niti šparanov, pa pustimo primerno število čepov ali »pijančkov« z dobro razvitimi 1—2 očesi, da si s tem vzgojimo potreben les za drugo leto.

Kmetijsko-gozdarsko posestvo Kočevje bo letos potrebovalo 450 sezonskih koscev

Za košnjo v letošnjem letu bo Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje potrebovalo okrog 450 koscev. Ze sedaj se pripravljajo posamezne skupine koscev ali njih predstavniki zlasti iz Prekmurja, ki si žele zagotoviti zaustaje in delo čez poletje. Ta pa je tudi v gospodarskem interesu posestva, da dobi pravočasno zadostno število koscev, da bi ob zorenju trav košnja nemoteno potekala.

Po dogovoru bodo oddane dolocene travniške površine za odkos, sušenje in pospravljanje sena. Podjetje bo koscem zagotovilo vprege za nemoten prevoz sena v senike, kjer bodo seno prevzemali. Prostore za bivanje in in pribor za kuhanje in prevoz hrane bodo nudile kmetijske uprave. Razen tega bo posestvo plačalo na vsakih 25 koscev po eno kuharico. Predvidoma se eno plačalo po 2 din za en kilo gram pokošene, suhega in spravljene sena. Poleg tega pa plača podjetje tudi prevoz koscev od doma na delo.

Zaradi različnih težav in vzrokov so na Kočevskem skoro vsako leto ostale večje ali manjše površine travnikov nepokošene.

Na Primorskem bodo pridelovali riž

Poizkusi so pokazali, da je podnebje v coni B primereno, da bi lahko tam uspeval riž. S pripravami za setev riža so pričeli že lani, ko so izkopali 14 km dolg prekop za namakanje riževih polj. Letos bodo rastle večje količine riža na površini 300 ha v dolni reke Mirne.

Proslava Dneva Žena v Novem mestu

V soboto, 6. marca zvečer je bila v nabito polni dvorani Doma ljudske proslave v Novem mestu proslava Dneva žene. Med navzočimi smo opazili tudi ljudskega poslanca Ado Krivic, sekretarja OK ZKS Franca Pirkoviča, člana OLO in LO MO Novo mesto, predstavnice političnih organizacij, ustanov, JLA in delovnih kolektivov. O 8. marcu in zgodovini boja žena za enakopravnost je govorila tov. Marija Udovič, trije pionirki pa so z ljubko deklamacijo čestitali ženam. Okrajni pevski zbor prosvetnih delavcev je pod vodstvom prof. E. Ropasove nato ponovil svoj koncert, s katerim se nam je predstavil pred 14 dnevi. Tudi tokrat je navdušili številne poslušalce, ki so nagrajevali zbor in orkester z dolgimi aplavzi, kakršnih so deležne le redke prireditve v našem mestu.

Krajše proslave in družabne večere za žene so priredili 8. marca tudi posamezni terenski odbori SZDL v mestu.

Drobne novice iz Bele krajine

Letošnja zima je prinesla Bell krajini mnogo uspehov v raznih tečajih. Prednjačili so Adlešiči, ki so imeli dva tekstilna tečaja, gospodarskega, šiviljskega, tečaj za dietično kuhinjo, poleg tega pa je začel delati številni tamburški zbor. Tečaji so bili tudi po drugih krajih in zanimivi bodo skupni podatki ob zaključku zimskega prosvetnega dela.

Knjižni dar je pripeljal iz Ljubljane od Mladinske knjigarne v Nazorjevi ulici kum Račič in sicer 282 raznih strokovnih knjig in tudi drugih koristnih ter leposlovnih za šolske knjižnice v Adlešičih, na Preloki, v Ziljah in za okrajno knjižnico v Črnomlju. Poleg tega so dobile vse udeležence tkalskih tečajev knjigo Črtomira Zorca Nauk

o vezavah, tkalske družine pa knjigo O lanu in konoplji. Naj se na tem mestu najtožje zahvalimo Jangu Dolžanu, ravnatelju Mladinske knjigarne v Ljubljani, in prav tako celemu kolektivu za dragoceno darilo. Kadar »strebijo« knjigarne svoje zaloge, naj se spomnijo tudi našega podeželja, ki mu tako manjka knjigi!

Letos, 23. marca praznujejo Adlešiči in ostale vasi te občne svoj prvi občinski praznik. Takrat so požigale in izropale ustaške in gestapovske roparske tolpe šest vasi ter pobile mnogo ljudi.

Izrečena je tudi želja, da bi ob tej priliki skromno proslavili trideset letnico prvega gospodarskega tečaja v Adlešičih. Več

o vezavah, tkalske družine pa knjigo O lanu in konoplji. Naj se na tem mestu najtožje zahvalimo Jangu Dolžanu, ravnatelju Mladinske knjigarne v Ljubljani, in prav tako celemu kolektivu za dragoceno darilo. Kadar »strebijo« knjigarne svoje zaloge, naj se spomnijo tudi našega podeželja, ki mu tako manjka knjigi!

Letos, 23. marca praznujejo Adlešiči in ostale vasi te občne svoj prvi občinski praznik. Takrat so požigale in izropale ustaške in gestapovske roparske tolpe šest vasi ter pobile mnogo ljudi.

Izrečena je tudi želja, da bi ob tej priliki skromno proslavili trideset letnico prvega gospodarskega tečaja v Adlešičih. Več

teh obratih so lani iztočili 610 tisoč litrov vina, 106.410 litrov piva, 25.818 litrov žganja in 7407 litrov ostalih žganih pijač, skupaj 749.706 litrov. Če bi hoteli vso to količino popitih pijač zlit v eno posodo, bi morala imeti prostornine 9 in pol kupališčnih bazenov. Za te pijače smo izdali lepo vsoto: 113.063.440 dinarjev! Če pristejemo k tej vsoti še eno četrtino, toliko je bilo gotovo potrošeno za pijačo na črni borzi in v šušmarstvu, dobimo 141 milijonov dinarjev, vsoto, s katero bi lahko zgradili 50 enodružinskih hišic.

Te številke za novomeški okraj kažejo, da smo le preveč pogledali v kozarec in da je pivska strast čedalje hujska. Nad popito količino alkohola in nad tako malomarno zapravljenim denarjem se moramo prav vsi hudo resno zamisliti.

VREME
za čas od 12. do 21. marca 1954

V splošnem nekoliko nestalno vreme s pogostimi manjšimi kratkotrajnimi padavinami. Vmes bodo jasni dnevi. Prihod, niti eden bo od srede dalje pričel dolgotrajnejše deževje.

OD TEDNA DO TEDNA

Dogodki v Siriji in Egiptu, ki so v našem prejšnjem pregledu zavzeli največ prostora, so se zdaj že nekoliko bolj razjasnili, hkrati pa vzbujajo še vedno toliko pozornosti, da se je vredno spet povrniti k njim. Gre namreč za tako važno spremembo, da utegnejo precej vplivati na nadaljnji razvoj arabskih držav.

Ze spočetka je bilo mogoče sklepati, da je nedavni državni udar v Siriji, zaradi katerega je moral odstopiti general Sisakli, plod tistih ljudi, ki že od nekdaj streme po veliki Siriji, to je z združitvijo ali vsaj z najtesnejšim zblizanjem s Irakom in Jordanijo. Vse pa kaže, da odstavljeni general Sisakli, ki je v zadnjih letih uspel z mnogimi naprednimi reformami, ne namerava zavreči svojih političnih ciljev. Tako bo najbrž Sirija, ki je v zadnjih letih doživela že več državnih udarov, še tudi v bodoče predmet bojev med republikanskimi stremeljenji, kakršne je zastopal general Sisakli, in hasemitsko dinastijo, ki je zdaj na oblasti z namenom, da uresniči stari monarhistični sen o združitvi več arabskih držav.

Medtem ko se je za zdaj položaj v Damasku umiril, pa iz Kaibra skoraj dnevno prihajajo vesti o novih spremembah v vrhovih oblasti, ki na zunaj sicer ne kažejo bistvenih preobratov, verjetno pa skrivajo v sebi nerešene spore med vodilnimi politikmi in kdo ve kako prepletajočimi interesi od zuna. V Kaibri je na videz res vse pri starem, saj je Nagib spet predsednik vlade in revolucionarnega sveta, torej isto kar je že bil pred z adnjimi dogodki. Vprašali bi se torej, zakaj je bilo potrebno Nagiba najprej odstraniti, potem mu spet vrniti del funkcij, nazadnje pa vse, ki jih je že imel — pri vsem tem pa ni od vidnejših oblastnikov nihče odstranjen in tudi do drugih bistvenih reform ni prišlo. Iz raznih komentarjev bi bilo mogoče sklepati, da egiptovski državnik niso soglašali v raznih notranje in zunanje-političnih ukrepih, o katerih je zadnje čase razpravljaval revolucionarni svet. Zdaj pa sam polkovnik Naser, o katerem so sprva domnevali, da je glavni nasprotnik Nagiba, enkrat izjavljal, da je od Nagiba prevzete funkcije spet vrnil prav Nagibu, ker so se »v revolucionarnem svetu zedinili in odvrnili nevarnost, ki je s strani imperializma in pripadnikov starega režima pretihla Egiptu«. Na zunaj je torej res vse spet v najlepšem redu, vprašanje je le, koliko časa bo tako stanje trajalo, kaj bo prinesla s seboj otvoritev sudanskega parlamenta, ki so jo morali prejšnji teden zaradi krvavih neredov preložiti, kako se bodo razvijali anglo-egiptovski odnosi.

Če smo se topot zaradi zanimive problematike spet malo delj ustavili ob Siriji in Egiptu, s tem še ni rečeno, da v prejšnjem tednu ni bilo tudi drugje še kakih posebnih mednarodnih dogodkov. Bili so in to tako v znatni meri, da jih lahko le bežno omenimo, posebej pa še zato, ker so marsikje šele začeli novo ali vsaj nedokonceno poglavje. Francosko-nemški odnosi kažejo nekaj več zblizanja po torkovem sestanku med zahodno-nemškim kanclerjem Adenauerjem in francoskim zunanjim ministrom Bidaultom, ki sta načela staro sporno točko o Posarju. Njun razgovor sicer še ni rodil dokončnega uspeha, vendar sodijo, da sta precej napredovala v skupnih glediščih o evropeizaciji tega ozemlja. Francoska skupščina si je precej belila glavo z indokitskimi problemi; v rimskem parlamentu pa je ob razpravi o zaupnici Scelbovi vladi prišlo na dnevni red precej gospodarskih in socialnih vprašanj ter trenj med strankami, v zunanje-politični razpravi pa do različnih stališč glede na evropsko obrambno skupnost. Nazadnje se za trenutek posvetimo še Ameriki, kjer se vse bolj razvnamajo strasti za in proti McCarthyju. Predsednik Eisenhower je tega zloglasnega senatorja le bolj mimogrede grajal, zato pa so se toliko bolj zgoči očitki zvalili nanj zlasti iz nasprotne, demokratske stranke, katere vodja Stevenson je ob precejšnjem odobravanju ameriške javnosti razkrinkaval diktatorske tendence McCarthyja in njegovih somišljenikov.

SOLEA

KREMA

VSAKEM ČASU

KDOR LJUBI SLOVENSKE KNJIGE, SE VPIŠE V PRE-SERNOVO DRUŽBO

Iz naših krajev

Kako je v Gabrovki

Ko se po ozki poti, ki te vodi med visokimi hribi, čez klance in doline končno pripelješ v Gabrovko, ti objame oko vinograde in zidane hiše, ki so posejane naokoli. Zdi se ti, da tu ni prostora za njive in nehoti se vprašaš, kako si življenje teh ljudi. Sam si lahko odgovoril na to vprašanje. Tu mora biti revščina. Res je. Ljudje se le težavo prebijajo iz dneva v dan, iz leta v leto. Domača gruda jim ne nudi vsega potrebnega in zato so primorani iskati zasluzka drugod.

Vendar pa kljub pomanjkanju in bedi Gabrovčani niso zagrenjeni. Želijo si življenja, veselje, želijo si zabav, želijo izobrazbe. Zaradi tega je kulturno življenje v Gabrovki zelo razgibano. Tu prav pridno dela dramska in pevka sekcija.

Pod vodstvom režiserja Bernarda Franca in Tavrčarja Marjana so odigrali v tej sezoni že Okenke in Razvaline življenja. Obsegi sta bili prav dobro obiskani, kar dokazuje, da nimajo za igranje samo igralci, ampak tudi ostali prebivalci. Se dve igri bomo v kratkem gledali na našem odru; in sicer Čvrčka za pečjo in Trško goro.

Iz Poljanske doline

Poljanski dolini se je letošnje zimo zelo razmahnilo kulturno-prosvetno delo, za kar se je treba zahvaliti učiteljskim, pa tudi ostalim prosvetnim delavcem. Mladina po vaseh je vneto študirala razne igre, večer za večerom, ponekod samo ob luči petrolejke (v Radenci, n. pr.). Po vaseh občine Predgrad imajo pripravljene kar pet igr, čeprav nimajo nobene dvorane. V Starem trgu so najprej mislili, da bodo igrali v garaži avtomobila, kjer bi prostor še najbolj ustrezal. Garažo so jim prvotno objubil, pozneje pa so organi avtomobilskega prometa iz Kočevja objubilo preklicali, češ da je nevarno za požar. Tako bodo igralci sedaj nastopili v tesnem prostoru osnovne šole. Z igrarje bodo tudi gostovali.

V nedeljo 14. februarja je bila v Starem trgu razširjena seja odbora Zveze borcev za občino Predgrad. Na seji so sklenili, da bodo 1. junija praznovali kot občinski praznik (obletnica napada na Stari trg) in postavili spomenik podlomi borcem občine Predgrad. Sklep ZB, da se 1. junij praznuje kot občinski praznik, je na svoji seji potrdil tudi občinski ljudski odbor.

Glede prostora, kje naj bi spomenik padlim borcem stal, ljudje veliko razpravljajo. Starotrajni so ogorčeni, ker ne bo spomenik v Starem trgu, ampak v Predgradu. Veliko ljudi meni, naj bi stal spomenik sredi Starega trga.

Pa še eno zanimivost iz naše doline: v trgovini KZ Stari trg prodajajo pšenični zдроб po 110 dinarjev kg, v trgovini splošnega trgovskega podjetja iz Črnomlja, ki stoji v neposredni bližini, pa po 55 dinarjev! Polovico ceneje.

I. S.

Simultanke ing. M. Vidmarja

V dneh od 4. do 7. marca je mednarodni mojster ing. Milan Vidmar gostoval po večjih krajih Dolenjske. Odigral je pet simultank, od tega dve v Novem mestu, po eno pa v Kočevju, Črnomlju in Krškem. Skupno število odigranih partij je 161, od katerih jih je 9 izgubil, 35 pa remiziral. To je vsekakor lep uspeh dolenjskih šahistov.

V sredo je mojster igral v Kočevju z 29 igralci. Najbolj borbi je 24 partij dobil, eno izgubil in 4 remiziral. Zmagal je Kalabrova, remiziral pa so: Kosič, Vebec, Smerčar in Junc.

V petek je ing. Vidmar igral proti simultanki v Novem mestu z 19 igralci. Vsi igralci so bili v vojaški garniziji JLA. Od 27 sodelujočih sta zmagala vojaka Marko Vulič in Spaso Kovarčič. Remizirali pa so: major Popovič, ka-

Upsehi TREBANJSKIH SMUČARJEV

TVD Partizan Trebnje je v nedeljo 21. februarja izvedlo drugi del društvenih smučarskih tekmovanj. Tekmovali so v smuku, slalomu in skokih na pionirski skakalnici. Kakor pri teku, tako je tudi v teh disciplinah tekmovalo za trebanjske razne izredno število tekmovalcev. Na startu se je pojavilo 58 tekmovalcev za alpsko kombinacijo in 35 za skoke. Tekmovanje je uspelo in je bilo dobro organizirano. Po končanem tekmovalstvu so bili v šoli objavljeni rezultati. Ob tej priliki je predsednik društva Stane Prijatelj razdelil vsi prvi in drugoplasiranim tekmovalcem vsi kategoriji knjžice in praktične nagrade in jim v imenu društva čestital k uspehu z željo, da se tako množično odzovejo tudi v teledavni obliki. Ob tej priliki se moramo zahvaliti Občinskemu ljudskemu odboru, Trgovskemu podjetju in Društvu prijateljev mladine za podeljene nagrade.

Prva mesta so zasedli: Smuk: enoska deca: Slav Milan 33.3. Pionirji: Rogelj Ivan 25.7. Mladinci: Kunčič Zdravko 23.5. Mladinci: Kunčič Zdravko 23.5. Članice: Repovž Martina 18.00. Članice: Petrovič Slavko 24.4. Slalom: pionirji: Florjančič Alojz 23.3. Mladinci: Kunčič Zdravko 41.00. Mladinci: Gervončič Milja 52.2. Članice: Repovž Martina 21.1. Članice: Bukovec Janez 39.6.

Plasman alpske kombinacije: pionirji: Slav Marjan 50.3. Mladinci: Kunčič Zdravko 1.04.5. Članice: Petrovič Slavko 2.04.5. Članice: Repovž Martina 21.1. Članice: Bukovec Janez 39.6.

Kaj pa pevski zbori? Do lanske jeseni so nastopali ženski in pionirski zbor ter cimbani. V jeseni je bil pa ustanovljen tudi moški in mešani zbor. Vse zborove vodi Vilkar Anica. Na domačem odru smo imeli en koncert. Ljudstvo je z navdušenjem pozdravilo moški zbor, saj si ga je že tako dolgo želelo. Za Presernov teden smo imeli koncert na Catežu. Sedaj se pa zopet vsi zbori pridno pripravljajo za koncert, ki bo v mesecu marcu.

Vsem pevcem moram ob tej priliki izreči zahvalo in pohvalo za vso poštovanost. Mislim tu predvsem na one pevke in pevce, ki so pri zboru že od vsega začetka. Iz 6-8 km oddaljene vasi prihajajo redno na vsako vajo. Ne strahita jih ne sneg ne mraz in poleti, ko so ves dan z motiko v vinogradu ali kje drugje pri težkem delu, prihitijo zvečer v Gabrovko na vaje. In prav zaradi tega naši zbori žanjejo uspehe, kjer koli nastopijo.

Tudi kmetijsko gospodarska šola in šola za žensko kmetičino je prav dobro obiskana. Res je, da se najdejo ljudje, katerim se tudi nadaljno izobraževanje ne umisli, toda ostalim obiskovalcem teh tečajev to ne jemlje veselja. Radi prihajajo k predavanjem in z zanimanjem sledijo predavateljem. Za konec tečaja bodo zaigrali Zupanovo Misko.

Sedaj se pa vprašajmo, ali ne ljudje v tem kraju res razgibani? Vsako jim mora dati vse priznanje za njihovo kulturno-prosvetno prizadevnost.

Pepca Francič

Dolenja vas pri Ribnici

Občinski ljudski odbor Dolenja vas ima v letu 1954 težke naloge. Na zadnji seji so razpravljali o gradnji novega šolskega poslopja v Dolenji vasi. Med ukupno je bilo staro poslopje popolnoma uničeno. Razredi osnovne šole so v zelo neprimernih učilnicah in razdeljeni po hišah. Najslabše je stanje učilnice, ki se nahaja nad trgovskim lokalom KZ in nima niti stranišča. V sporazumu s prebivalstvom je določen za postavitev nove osnovne šole prostor, ki vodi za Rakitnico in je nekako center za vse okolice vasi. Potrebna finančna sredstva je obljubil OLO Kočevje, prebivalci pa bodo pomagali s prostovoljnimi deli.

Druga važna naloga pri komunih dejavnosti je adaptacija stavbe železniške postajališča v Lipovcu. Poreče vprašanje je tudi gradnja vodovoda.

V načrtu je zgraditev dvorane za kulturne namene. V Dolenji vasi obstoja KUD Svoboda, v katero so vključeni mladinci in mladinke iz bližnjih vasi. Da imajo za kulturno življenje veliko zanimanje in si želijo te vrste razvedrila, je pokazal zadnji obisk prireditve, ko je društvo v postavitve 150-letnice prve šolske vstaje izvajalo Nusičovo komedijo »Zaljubljeni ostalci«.

Tudi razna predavanja, ki jih

Zimsko izobraževanje v Adlešičih

Prebivalci občine Adlešiči so že proti koncu oktobra začeli razmišljati, kako bi čim koristneje uporabili zimski čas za izobraževanje. Na revni kraški zemlji slehernega zanimaja, kako bi se izboljšalo teško gospodarsko stanje z novimi oblikami dela. Ko je vodstvo šole na občinski seji omenilo zimsko tečaj, so iz vseh vasi začeli prihajati sezname prijavljenцев pa tudi predloge, kaj naj tečaj obnavljajo.

V Adlešičih, središču občine, so organizirali splošno izobraževalni kmetijski tečaj. Predavanja o sadjarstvu, kmetijstvu, ovčereji itd. je dopolnjeval pouk računstva, slovenščine, higijene, zgodovine in vzgojslova.

Na prikrejevalnem tečaju so žene in dekleta pokazale, da znajo tudi preproste kmetijske nareditve marsikaj, kar družina potrebuje. V dveh mesecih so izdelale iz starih nerabnih oblek, pa tudi iz novega blaga, prav lepe obleke in perilo. Zaslugo, da je ta tečaj krojenja in šivanja tako odlično uspel, ima voditeljica tečaja Marija Cvitkovič.

Domača obrt se tudi zelo razvija. Tečajnice so si na dveh tkaljskih tečajih v Adlešičih pridobile mnogo novega znanja za delo na boljših statvah.

Vse resno delo je poživljala »Adlešička tamburica«, osnovana v začetku decembra pod vodstvom tovariša Ljubita. Prvi sicer skromni nastop so imeli priredilni tamburisti na Silvestrovo, sedaj pa gostujejo s svojimi SZDL, so zelo dobro obiskana, saj je bilo na zadnjem predavanju o novi davčni politiki navzočih nad 200 ljudi.

V nedeljo 28. februarja je imela KZ Dolenja vas občni zbor.

Gasilsko društvo ima pomembne tradicije, saj obstoja že 80 let. Ustanovil ga je pok. Nace Mrhar. Društvo je zelo agilno. Na zadnjem občnem I. Z.

Kurentovanje v Novem mestu

1. in 2. marca je prizadevno Društvo prijateljev mladine poskrbelo za odlično pripravljeno kurentovanje v vseh prostorih Doma JLA, ki se ga je udeležila množica cimbaničkov, pionirjev, srednješolcev, in vajencev. Videli smo lepo število odličnih mask, izmed katerih so najboljše nagradili. Posebno je treba pozdraviti prisrčno tovarštvo med srednješolci in vajenci vseh strok, ki so po prireditvi izjavili, da tjo lepe skupne zabave še niso imeli. Prijateljem mladine, ki so se tudi tokrat nesebično žrtvovali in organizirali odlično prireditev, naše priznanje in zahvala!

Za odrasle je tokrat poskrbelo TVD Partizan s svojim uspešnim kurentovanjem, ki je bilo v Domu JLA že 27. februarja 1954.

... in na Kočevskem

Pustov praznik so slavnostno proslavili tudi na Kočevskem. Maškara de vseh vrst, starosti in obrazov si videl po sleherni vasi. Posebno so kjer lepu pustovalci v Ribnici, kjer je od nekdanj slove burkači in zabavni ljudje. Povorka pustnih šem, pustni objavi, po kurenta itd., vse je bilo zvezano z velikimi ceremonijami in smehom številnih gledalcev, ki so tokrat prišli na račun. Pusta v Ribnici je filmala skupina Triglav filma iz Ljubljane. Seveda je pust poleg veselja prinesel tudi »mačka in nekaj »lukenj« v denarnice. Dobro, da ga praznujemo le enkrat na leto...

Šahovska simultanka ing. M. Vidmarja v Črnomlju

V četrtak, 4. marca t. l. je na povabilo šahovske sekcije pri »Partizanu« Črnomlju ing. Milan Vidmar priredil v Črnomlju klub JLA šahovsko simultanko, ki je bila prva tovrstna prireditev v Beli krajini z mednarodnim mojstrom. Ing. Milan Vidmar je proti 43 nasprotnikom v štirnajstih igri siljano nadigral vse šahiste — amaterje, razen šestdesetletnega Črnomljanskega gimnazijca Zvonimira Novaka in vojak JLA Sarenca Miše, ki sta dobila igro z mednarodnim mojstrom. Remiziral so: Malenčič Tone, Kolber Ivan in vojak JLA Dejak Stevo.

Simultanka ing. M. Vidmarja je pokazala, da se je šahovska igra v letih po osvoboditvi razvnela in v pridobila številne prijatelje, kar je v ostalem tudi zasluga šahovske sekcije v Črnomlju. Nadvse razveseljuje je bila slika, ko se je mednarodnim mojstrom pomiril dijači, preprosti delavci z živimi rokami in izobraženci. Za šahovskimi deskami so v tovarniški slogi sedeli oficirji JLA Črnomljanske garnizije, vojak borcev poleg mojstra, študent zvrstnega študija, igra pa so spremljali številni kibici. Marsikateri igralci, ki je gojili upanje vsaj za reči, pa si je želeli ugodno pozicijo za igro, ker je nasledel sugestijam kibicev.

Šahovska simultanka v Črnomlju je bila pomembna kulturni dogodek za Belo krajino in želeni je, da bi šahovska sekcija v Črnomlju nadaljevala s svojim plodnim delom. Bodoča tovarstva, gostovanja s pomembnimi šahisti na bo potrebnosti v or-

ganizacijskem pogledu še mnogo izboljšati, zlasti v disciplini delujočih in obiskovalci, ki spremljajo potek igre, kakor tudi glede oprebe in pozornosti do šahovskih mojstrov.

V nedeljo, 7. marca je bil v Novem mestu plenem Dolenjskega okrajnega šahovskega odbora (DOŠO), na katerem sta bila poleg delegatov iz Črnomlja, Kočevja, Ribnice in Trebnja tudi predstavniki šahovske zveze Slovenije tov. Edo Turner in sekretar Kapus. Iz v začetku DOŠO zaradi oddaljenosti ni imel prave povezave z dolenjskimi društvi. Tudi praznovanost pomembnih funkcionarjev je precej zavirala delo odbora. Zato je bil sprejet predlog sekretarja SZS, da se po okrajih ustanove okrajni šahovski odbori. Nato so bili določeni datumi ustanovitve okrajnih šahovskih odborov, ki bi bili povezani s šahovsko prireditvijo.

Prvi občni zbor bo v Kočevju 14. marca, povezan z začetkom letošnjega prvenstva Dolenjske. Teden dni kasneje, 21. marca, bo občni zbor v Črnomlju; istega dne bo tudi braturni zbor za prvenstvo Črnomljanskega okrajnega šahovskega odbora.

Zadnji občni zbor bo 4. aprila v Novem mestu. Tega dne bo tudi

jim programom že tudi po okoliških vaseh.

Izobraževalno delo se je letošnje zimo razvilo tudi v oddaljenih vaseh naše občine. Tako je bil v Zuničih gospodinjstski tečaj, v Marindolu pa prikrejevalni.

Na vseh teh tečajih se je izobraževalo 146 tečajnic in tečajnikov.

S. R.

To in ono iz Loškega potoka

Združenje rezervnih oficirjev je imelo redni letni letni občni zbor. Pododbor šteje 16 članov skupno s sektorjem Draga. Članje so imeli med letom šest študijskih in nekaj informativnih sestankov. Predavali so jim aktivni oficirji iz organizacije Ribnica in oficirji domačini, ki so prišli domov na dopust.

Tudi v ostalih organizacijah delajo člani zadovoljivo. Tako je tov. Pajnič Filip dvignil organizacijo ZB iz prejšnjega mrtvila na zadovoljivo višino in je bil tudi letos ponovno izvoljen za predsednika.

Tudi gasilsko društvo je imelo občni zbor. Kot je bilo razvidno iz poročil, je društvo doseglo lepe uspehe, kljub temu, da niso delali vsi člani upravnega odbora. Preteklo leto si je društvo nabavilo nove cecil in drugo opremo. Sredstva za nakup so dobili od občinskega LO, KZ in Okrajne gasilske zveze v Kočevju. Ker stara gasilska shramba več ne ustreza potrebam, nameravajo letos zgraditi nov gasilski dom.

Na občnem zboru je bil tudi poveljnič OGZ tov. Šobar, ki je kritiziral upravni odbor, da ni dajal poročil na zboru po predpisih Gasilskega biltena št. 18. Upravni odbor je imel 18 sej, na katerih so razpravljali, kako bi dvignili društvo. Pri prostovoljnem delu je sodelovalo več članov, ki so opravili skupno za 60.000 din dela. Suhih vaj so imeli čez leto 9, mokrih 9 in trodelni napad. V popravilo so dali motorno brizgalno, ki se spet sposobna za obratovanje.

K. D.

GIBANJE PREBIVALSTVA V DOLENJSKIH OBČINAH

OBČINA VIDEM-DOBREPOLJE

V februarju ni bilo nobenega rojstva. — Porodili so se: Marolt Jan, Vidma in Lohar. — Umrla so: Bruharje vasi, Kralj Jože iz Kolenca vasi in Bradec Ivana iz Mal. Reber. — Krasovec Jože iz Tržiča in Novak Rozalija iz Cateža. Blatnik Franc, zadružni uslužbenec iz Zdenčeve vasi in Lovin Antonija, tgp. pomočnica iz Predgradu. Novak Vilko iz Vidma in Ostman Kristina iz Vidma. Debeljak Franc iz Kompolj in Miklič Alojzija iz Tržiča. Lovin Franc iz Jurjevice in Grm Marija iz Zagorice.

Umrla je: Purkat Franciška iz Zagorice.

OBČINA METLIKA

V februarju so bili rojeni trije dečki in tri deklice. Porodili so se: Zvonkovič Anton, kmet iz Jurovskega broda in Kokalj Neža, delavka iz Trnovca. Gorišek Anton, kmet, delavec iz Bojanje vasi in Krasovec Marija, kmetka delavka iz Gor. Lovke. — Matetič Alojzija, kmetka delavka iz Krasnjega vrha in Kočevjar Justina, kmetka delavka iz Radovnice. Fir Janez, čevljarški pomočnik, in Krasovec Jožeta, kmetka delavka, oba iz Boreče vasi. Guštin Josip, kmetki delavec iz Gor. Lovke in Kostelec

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozalija, gospodinja iz Mokronoga. Kristof Pavel, zidarski pomočnik, iz Saje in Kocijan Marija, kuharica iz Gor. Lakovič. — Magoič Jože, kmetki delavec in Slapšak Marija, kmetka delavka, oba iz Vrha pri Mokronogu. Kofol Franc, kmet in Lunder Pavla, kmetica, oba iz Gor. Zabukovja. Jevnikar Pavel, delavec iz Jesenice in Flus Anica, kuharica iz Krasnjega vrha. — Umrla so: Sepec Anton, upokojenec, 72 let, iz Mokronoga. Bule Anton, učitar, 84 let, iz Mokronoga.

Pretekli mesec sta bila rojena dva dečka in dve deklici. Porodili so se: Vrabec Janez, kmet iz Martinje vasi in Zaplatar Rozal

POSLANEC Z REVOLVERJEM PROTI KORUMPIRANI POLICIJI

Poslanec brazilskega parlamenta Tenorio Cavalcanti, junak revolverja, drži skupščino v napetosti. Kaj mu bodo skuhalo nasprotniki jutri? 17 policajev, med njimi šef policije, je doslej obležalo pod njegovimi streli

»Moj sovražnik je policija, ker štiti korupcijo. In ker je policija oborožena, uporabljam revolver tudi jaz!« Tako je dejal v brazilske skupščini poslanec Tenorio. Imel je že 38 brazgotin od krogel, zato je pa obležalo 17 policajev. »Moj klobuk je edino, kar so policaji dobro zadeli,« je pojasnil kasneje, ko je govoril o svojem spopadu. Niti za hip ni dvomil, da je imel pri napadu na glavno nalogo njegov zagrižen nasprotnik Imperator, šef policije, ki ga je bil guverner poslal v Caxias nalašč zato, da bi obračunal z upornim poslancom Tenorijem. »Moje maskevanje ni za hrbtno,« je dejal Tenorio Cavalcanti in stopil pred oči policijskega šefa Imperatora. S prekrizanimi rokami in s klobukom na glavi je stal pred Imperatorom in mu naznanil, da letošnjega predpusta ne bo preživel. Imperator se je pustil zapeljati in je zavpil na Tenorio: »Da moji ljudje so streljali in zgrešili. Toda prihodnjič ne bodo več!« »Bomo videli,« je mirno odgovoril Tenorio.

»Nastavlil mu bom rogove,« je prisegel Tenorio, »in posmeh ljudi bo Imperator ubil prej, kot ga doseže moja krogla.« Tenorio je kupil dragoceno platinsko ogrlico in z njo premotil Imperatorovo ljubico Normo Barbosi. Ko je prišel z njo do svojega doma, je bila hiša obkoljena. Imperator je stopil s svojo avtomobilu in pod pritiskom po-

licijskih pištol je moral Tenorio izročiti dekle. Nezvesta Imperatorova ljubica se je rešila mučnega stanja z omedlevo.

Tenorio se je zaprl v svoje stanovanje in mislil, kako bi se maskeval. »Osemindeset ran, preluknjani klobuk in zamam podarjena platinska ogrlica — to ne sme ostati ne-maskevano. Imam zveste in močnejše pristaje,« si je dejal.

Alibi — lepa plesalka

Ko so naslednji večer našli avto policijskega šefa Imperatora, je imel 24 lukenj, v njem pa sta bila mrtva Imperator in njegov neznan sopotnik. Le šoferju je uspelo, da je ušel v neko vožo, čeprav težko ranjen. Povedal je, da je privozil mimo njih svetel tovorni avto iz katerega so zagrmeli streli. Nihče v Caxiasu ni dvomil, da ima svoje svoje prste Tenorio. Ena od 24 krogel je zadela šefa policije v srce. V obdobju dvorani se je Norma Barbosi vrgla na truplo svojega ljubimca. »Jaz sem ga izdala, jaz umorila!« je zavpila, med tem pa je nekdo vplnil v njeno stanovanje in ji ukradel dragoceno ogrlico, ki jo je dobila od Tenoria. Vlom je ostal takisto nepojasnen kot umor.

Za neznanca, ki je bil v avtu s šefom policije, so ugotovili, da je poklicni morilec Paolo Bereca. Šofer je povedal na zaslišanju: »Policijski

šef je najel poklicnega morilca, da umori Tenorio.« Toda Tenorio je bil hitrejši, so sodili prebivalci Caxiasa.

»Jaz ne vem ničesar,« je izjavil poročevalcem časopisov. Sprejel jih je v plašču, neprebojnem za krogle, in z avtomatsko pištolo v roki. »Nemška znamka MP 38,« je rekel in pokazal pištolo.

Policija si ne ve pomagati. Ob času uboja je bil Tenorijev rumeni tovorni avtomobil v garaži, Tenorio sam pa tudi ima alibi — lepo plesalko Consuelo de Castro, s katero je tisti večer plesal v baru. Plesalka poslej nosi okrog vratu platinsko ogrlico (kadar pleše oblečena).

Zgodba iz vroče Brazilijske se zdi fantastična. Je pa povsem resnična in podprta s fotografijami, ki dokumentirajo boj poslance Tenoria s šefom policije Imperatorom.

Le dve poti do bogastva

Kar ste prebrali ni izmišljotina. »Le dve poti vodita pri nas do bogastva: ali postaneš tat ali pa politik!« je vrgel v brazilemskem parlamentu svojim nasprotnikom pod nos poslanec Tenorio Cavalcanti, ki si s pištolo v roki pomaga v borbi proti podkupljivi policiji. Kaže, da je resničnost gornjega stavka sam preizku-

Planinski dom na Mirni gori

Planinsko društvo v Crnomlju je imelo 28. februarja občni zbor in položilo obracun svojega kratkega, vendar zelo uspešnega delovanja (društvo obstaja tri leta). Z leti, predavanji in raznimi prireditvami je društvo vzbudilo med ljudmi smisel za planinstvo, za lepoto naše narave. Društvo šteje danes že 300 članov.

Belokranjski planinci so takoj ob ustanovitvi društva sklenili, da bodo zgradili na Mirni gori planinski dom, ker je prejšnjega uničil okupator. Sprito pomanjkanja slehernih sredstev je bila to kaj težka naloga. Toda upravni odbor s prizadevanjem predsednika Kinarja in tajnika Lovisoma se je pogumno lotil dela in začel zbirati materialna in denarna sredstva. Prvi so prisložiteli na pomoč gostinci in dali 120.000 dinarjev, nim je dala KZ Crnomelj s 100.000 dinarji in Planinska zveza Slovenije, ki je dala 600.000 din, pomagala pa tudi s strokovnimi nasveti. OLO Crnomelj je odobril 2 milijona kredit, okrajno gradbeno podjetje Crnomelj je pa prispevalo načrte in dalo potrebno orodje. Društvo je pričelo graditi dom v lastni težnji. Najprej pa so morali narediti

sil. Na mulinem hrbtu je kot dnevnikařev sin preživel mladost v čuvanju krav bogatim posestnikom. Danes so farne na katerih je v mladih letih hlapčeval, njegove. Medtem pa je odkril politiko. V mestu se je s strazem pretelkel skozi študentska leta, postal odvetnik in zaslužil toliko, da je kupil več tisoč posteljnih odej in več sto vreč sladkorja. Pred volitvami je blago razdelil med revne prebivalce Caxiasa in dobil — večino glasov. Potem pa je vkrakal v parlament kot brazilskega poslanec. Drugi kraji drugi običaji...

V prihodnji številki:

- Kanizarija nekoč in danes
- Obisk v največji dolenski občini
- Ameriški pipel za otoške gasilce
- Lucija Amor in njena »umetnost«
- Na kosilu pri kitajskem mandarinu

Ce Dolenskega liste še ne prejmete na svoj domači naslov, ga čimprej naročite pri upravi tednika! Trafike in kmet. zadruga: sporočite, koliko izvodov več naj vam začnemo pošiljati!

Hud smrad v Novem mestu

Neverjeten smrad se je razlezel zadnjo soboto zvečer po Glavnem trgu in Cesti komandanta Staneta. »Stvar« je začela smrdeti pri hotelu v Kandij, kamor je skupina študentov prignala na vrvi privezane, blede in zelene strašno smrdeče bruce. Brucovska onesa so uvrstili med divje igrajočo »godbo« (najmlajše sta se v njej oglašala trobenta in bobni) in slavnostno kočijo v jampiončkih. Stare bajte z Zelenim carjem na čelu so vzdržale v hudem smradu vse do hišne številke 19 na Cesti komandanta Staneta; tam jim je oče Per moral postreči z rujno kapljico sicer bi ožine na Vratih ne zmogli več. Obdani od množice radovednežev so bruci se nekajkrat obkrožili trg pred kavarno, na to pa je »zasmrde« v kavarniških prostorih! Brucovska neumnost je pokazala kakor zamaški v steklenicah ob tornadu; stare bajte so poskrbele, da trdih orehov ni manjkalo. Po hudih težavah so bili novopečeni študentje končno le sprejeti v vrste preizkušenih krokarjev. Tako so novomeški študent-

je tudi letos pokazali, čeprav v manjšem obsegu kakor lani, da jim hudomušnosti ne manjka. Hudobni jeziki sicer pravijo, da bi brucovska povorka smrdela še bolj kakor je, če bi bile navzoče tudi letošnje brucelje — vendar prepustimo to končno besedo novopečenim krokarjem.

»Matiček« v Starem trgu ob Kolpi

28. februarja je tukajšnja mladina uprizorila Linhartovo poudetjanko »Veseli dan ali Matiček se ženi«.

Cestitaji moramo vztrajnosti mladega režiserja, učitelja, Zabukovska Jožeta, da je to komedijo spravil na oder, navzlic vsakovrstnim zaprekam. Čeprav je »Matiček« precej težak za podeželske odre, je ta stara, a vedno lepa igra pri nas prav dobro uspela.

Vlogo Matička je odlično odigral režiser sam, enako moramo reči o učiteljici Slavici Gerksičevi v vlogi Neške. Baroni Kapš Karel in baronica Majerle Iva sta bila dobro

Metličani so ostali zvesti stari tradiciji

Sprevod pustnih maskerad v Metliki je letos gledalo gotovo nad 3000 ljudi, domačinov in okoličanov, med katerimi ni manjkalo radovednežev niti od onkraj Kolpe, iz Crnomlja, pa tudi iz Novega mesta in od drugih. Metliška »stara gadja zalega« je letošnje praznovanje Velikega pusta organizirala in izvedla v velikem obsegu, saj je v sprevodu skozi mesto sodelovalo nad 200 mask. Ta dan je bil v Metliki tudi redni mesečni sejem za živino in mnogi, ki so prišli v Metliko zaradi sejma, so počakali še sprevod pustnih maskerad ter tako povečali število gledalcev.

mladi Indijanci. Električni stol za usmrčevanje zločincev je delal brezhibno, prav tako za Metliko prepotrebni prevoznik krematorij. Z dolгим teleskopom so opazovali ozvezdje in med drugim »odkrili« v levem kotu lune Metličana, ki mora za kazen piti vodo, ker je bil cela dva dni trezen. Na smrt na električnem stolu je bil obsojen zločinec Silvester Vodopivec »zaradi gospodarske sabotaže in sovražne propagande«. Pil je vodo in s tem posredno povzročal izpad pogonske sile v elektrarnah. S propagando proti alkoholu je »skoraj« pridobil majhen odstotek ljudi, da ne bi več pili alkohola.

Taki in podobni prizori s šaljivimi pojasnjevanji in pripombami po megafonu so se razvijali na trgu pod gradom med pokanjem atomskih bomb in granat ter med poskočnimi akordi metliške godbe. Precej je bilo konjenikov na ko-

V Metliki so vdrl zamorci

njih in oslih. Princ Karneval je prevzeto sedel na prestolu in zviška zrl na podložne pravovernike. Prepoln kamion mlade »gadj« zalege« je dokazal, da stara tradicija praznovanja Pusta v Metliki še ne bo tako hitro zamrla. V pripravah za letošnji pust so menda sodelovali prav vsi Metličani in pri tem pokazali veliko enotnost.

Z zakonom je prišel

navzkriž, z ženo pa ne

Znani ameriški ropar prejšnjega stoletja 90-letni Al Jennings je pred kratkim praznoval zlato poroko. Pred več kot šestdesetimi leti je bil eden najnevarnejših bankitov, ki je oropal neštete banke in vlake. Pri nekem roparskem napadu na vlak je bil ujet in pozneje obsojen na dosmrtno ječo. Ko ga je kasneje predsednik Theodore Roosevelt pomilostil in mu vrnil državljanske pravice je živel pošteno.

Ob praznovanju zlate poroke je izjavil, da je v življenju večkrat prišel navzkriž z zakonom, z ženo pa nikoli. Njegova 73-letna žena pa je izjavila, da je bil njen Al »srček«, odkar ga je poznala, vin tak je še danes, je dodala.

ZA ZABAVO

MED PRIJATELJI

»Nesramnost ti šoferska! Pomisli, skoraj povozil me je, sedaj pa še vpije za menoj in me zmerja, da sem osel.«

»Čudno! Le od kod te pozna, ko ni iz tega kraja?«

NEMOGOČE

»Vidiš, dragica, tale oreh je vsa dil moj oče, ko je bil majhen.«

»Ne bodi no šemati, Benedikt! Kako bo majhen otrok vsadil tako velik oreh!«

NATAKARSKA USTREZLJIVOST

»Tale vino ima pa čuden duh, tovariš natakari! Zamašek je plesniv.«

»Oprostite, prosim, takoj pri-nesem drug zamašek!«

NEUSAHLO UPANJE

»Vase ime?«

»Kunigunda Jošt, tovariš sod-nik.«

»Starost?«

»65 let.«

»Poroceni?«

»Doselej še ne!«

TUJA ZANIKRNOST

»Penčka, ti povem: Boltežarje-va Pepa je pa res zanikna gos-podinja! Še soli nima pri hiši.«

»Kako pa veš?«

»Ker sem jo učeraj šla prosit, da mi jo posodi.«

— Vidiš, žena, to je pa naša sosedna mesečnica...

FOX daje čevljem blisk in jih konzervira

Karel Bačer:

Novomeške razmere pred 120 leti (Poskus nove osvetlitve distiha »Prijetlu Lašanu«) v Prešernovih verzih

Prešeren (je živel) do-bo in življenje iz polne-ga... vse njegovo neha-nje in bivanje, smel bi celo reči, slednji njegov stih, ki zazveni na nje-govi pesniški harfiji, (je) odmev dogodkov v dobi in življenju.

Dr. Bratko Kreft

Prešeren je v cel vrsti znamenitih pesmi izrazil jasno in odločno svojo odklonilno sod-bo o tedanji družbi, tako: v Slovesu od mladosti, Novi pi-sarji, Sonetnem vencu, nemški žalostniki za umrlim Co-pora, Zdravici in drugih. Ven-dar pa lahko tem, tako znanim in tolikokrat navajanim de-lom, v idejnem pogledu brez strahu stavimo na stran po ob-segu dokaj neznatnejši distih, ki se glasi:

Prijetlu Lašanu,
Varha te čaka Dolenc pred
Aristokratov tiranstvom.
Varji se družbe volkov, bodi
mu bramba pravici!

Omenjena verz, nastala 1835, sta doživela kaj čudno usodo: ostala sta v Laschanovi ostalin celih sto let, dokler ju ni našel dr. Fran Vidic in ju objavil z obširno razlago. Vidiceve ugotovitve v veliki meri tudi še danes, po skoraj dvaj-setih letih, zadovoljujejo, ven-dar jih lahko na podlagi nekaterih virov in dejstev, ki jih on ni upošteval, dopolnimo in tako omogočimo pravilno raz-lago celotnega distiha. Prav to pa je namen pričujočega članka.

Po ugotovitvah dr. Vidica so bile razmere tedaj, ko je distih nastal, take: 6. julija 1835 je utonil Prešernov in Laschanov prijatelj Matija Cop. V nemškem ljubljanskem tedni-ku Illirisches Blatt sta se spo-minu velikega učenjaka od-dožila z nemškima žalostin-kama nemškrokranjska litera-

ta Hermannstahl in 24-letni konceptni praktikant pri gu-bernirju v Ljubljani — Anton Laschan, brat Prešernovega licejskega sošolca. Tudi Prešeren je za to priliko napisal nemško pesem, toda cenzura je prepovedala objavo šestih tercin, tako da je mogla v novi prireditvi iziti šele 25. julija. Početje cenzorjev, ljubljanskih kanonikov, je Prešeren obsodil v sonetu An bñser Wunde leidend in imenoval Pavška in Stelzicha korarska (= kanoniška) volkova. Pa tudi Laschan je izlil jezo na enega izmed njih v sonetu »An Freund Dr. Prešeren«. Vse to je oba prijatelja še bolj zblizalo. Toda ob koncu leta je bil Laschan pre-mesčen kot konceptni prakti-kant k okrožnemu glavarstvu v Novem mestu. Okoli novega leta je nastopil službo, Prešeren pa mu je za slovo napisal zgoraj navedena verz z značilnim, globoko premišljenim naročilom.

Dr. Vidic ga razlaga takole: prvi verz se nanaša na razme-re na Dolenskem in posebno v Novem mestu, kjer so bili 1835 v politični službi kar trije plemiči-aristokrati: okrožni glavar Friedrich von Rech-bach, komisar Johann Nep. Garzaroli Edler von Thurn-lack in konceptni praktikant Anton R. Desimon von Stern-fels. Ker je bil tedaj okrožni glavar »majhen bog, pred ka-terim je vse trepetalo, saj je bil cesarjev namestnik in re-prezentant mogočne države,« sodi dr. Vidic, da je bil opomin demokrata Prešerna prijate-lju, ki tedaj še ni imel plem-stva, naj varuje Dolence pred tiranskimi aristokrati, popol-nooma upravičen.

Drugi verz pa spravlja dr. Vidic v zvezo z »literarnim de-lovanjem Prešernovim«. V svari: »Varji se družbe vol-kov« vidi skrit spomin na njun skupni boj proti cenzuri, ki je bila tisto leto zatrla šest tercin v Prešernovi nemški elegiji. Pesnikova misel v drugem verzu distiha naj bi torej bila: Tudi v Novem mestu, kamor odhajaš, so prav taki volkov-kanoniki, kakršna sta ljub-ljanska cenzorja Pavšek in Stelzich. Varuj se torej njihove družbe!

Ceprav je slovstvena zgo-dovina sprejela Vidicevo raz-la-go, je vendar potrebna korek-ture. Poglejmo, zakaj! Vidic je sam opozoril, da je bil okrožni glavar zelo vplivna, mogoč-na oseba. Ali je torej verjetno, da bi jurist Prešeren, ki je sam bridko občutil oblast te-danjih hierarhov, opozarjal neznatnega konceptnega prak-tikanta-neplemčika, naj varuje dolenskega kmeta pred mo-gočnimi aristokrati pri okrož-nem glavarstvu? Niti najmanj! Pesnik je predobro poznal stroj taktatne družbe, da bi bil zmožen tako naivnega na-sveta. Pač pa je kot šolan pravnik vedel, da morejo in so celo dolžna braniti kmeta — okrožna glavarstva, ki so bila ustanovljena prav nalašč kot obramba proti zatiranju, kri-vičnosti in trdotam goštevov proti podložnikom. Pri njih je smel iskati pomoči podložnik, če je pri sami zemljiški gos-podi ni dobil. Sicer pa je to mi-sel izrazil mimogrede tudi že dr. Kidrič, ko je videl v Prešernovem distihu poziv, naj Laschan brani kmete s po-močjo okrožnega glavarstva.

Na Dolenskem so bile, ko je nastajal Prešernov distih, raz-mere resnično take, da so mo-rale v slehernem poštenem

človeku vzbujati odpor, kaj šele v velikem demokratu! Do-lenski kmet je bil v fevdalni dobi daleč najbolj izkoriščen. Od celotne tlake na Kranj-skem je odpadlo nanj kar tri četrtine, saj je moral opraviti letno nad 600 tisoč tlaških dni, medtem ko so jih kmetje ljub-ljanskih, notranjskih in go-renjskih gospostev opravljali približno le 100 tisoč.

Prešeren je težave gorenj-skega kmeta dobro poznal še iz domače hiše, dolenskega pa iz časov, ko je kot otrok pre-živel dve leti na Kopanju in dve leti v Ribnici. Tudi juri-dična praksa mu je brez dva-ma razkrivala tegobe podlož-niškega življenja in izkorišče-valsko vlogo zemljiške gos-pode. Sočustvovanje z dolenj-skimi ljudstvom pa se je gotovo še povečalo, ko je v zrelih letih obiskoval »bratca« Andreja Smoleta, lastnika prežeškega gradu pod Gorjanci, bolnega prijatelja Trena v Draškovec pri St. Jerneju in grofa Anto-na Auersperga na Srajbarskem Turmu pri Krškem. Le-ta je po Trdinovem pričevanju sodil med najhujše izžemalce na Slovenskem. Prešernovi ob-iski spadajo prav v čas nepo-sredno pred nastankom disti-ha — in so bili nedvomno

predmet razgovorov v prija-teljski ljubljanski družbi. Ra-zen omenjenih znancev pa sta utegnili pesnika informirati o dolenskih razmerah tudi Jo-žef Anton Babnik, njegov gim-nazijski sošolec in Smoletov okornik na Prežeku, ter na-slovnik distiha sam. Zase sem celo prepričan, da je bil prav Laschan glavni informator, in nemara se ne motim, če vidim v distihu namigavanje za nju-ne pogovore o Novem mestu, kjer je Laschan prebil več let kot gimnazijec in kamor se je tudi kot študent prava vračal vsaj o počitnicah k staršem...

Opombe:

- 1 LZ 1935, 177—184.
- 2 Anton Laschan se je rodil v Metliki kot zdravnikov sin. Nje-gov oče Matija je bil v dobi fran-coske okupacije fizik v Novem mestu, nato v Dubrovniku, 1820 pa se je vrnil v novo mesto in tu umrl 1832 (SBL I, 619). Sin Anton je v Novem mestu napravil šest gimnazij (gimn. katalogi).
- 3 Poetizje doktorja Franceta Preš-erna... Uvod in razlago napisal A. Slodnjak. LJ. 1946, 354.
- 4 Polec, Kraljevstvo Ilirija, 175 in Dolenc, Pravna zgodovina, 232.
- 5 Kidrič, Prešeren II, 370.
- 6 Krošl, Zemljiška odveza na Kranjskem, 57, 58.
- 7 Kidrič, n. d. 274, 267.

(Se nadaljuje)